

TÜRKİYE'DE HİNDOLOJİ LİTERATÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Korhan Kaya Yayınları Üzerine
Tematik Bir İnceleme

Yazarlar

Ali KÜÇÜKLER

Erciyes Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi,
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Hindoloji AD.

Esra BÜYÜKBAHÇECİ

Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi,
Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Hindoloji AD.

© Copyright 2026

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Yayınevi A.Ş.'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN 978-625-375-909-4	Sayfa ve Kapak Tasarımı Akademisyen Dizgi Ünitesi
Kitap Adı Türkiye'de Hindoloji Literatürünün Gelişimi Korhan Kaya Yayınları Üzerine Tematik Bir İnceleme	Yayıncı Sertifika No 47518
Yazarlar Ali KÜÇÜKLER ORCID iD: 0000-0003-0861-5256	Baskı ve Cilt Vadi Matbaacılık
Bisac Code SOC008020	DOI 10.37609/akya.4280
Yayın Koordinatörü Yasin DİLMEN	

Kütüphane Kimlik Kartı
Küçükler, Ali ...[ve başkaları].
Türkiye'de Hindoloji Literatürünün Gelişimi Korhan Kaya Yayınları Üzerine Tematik Bir
İnceleme / Ali Küçükler...[ve başkaları].
Ankara : Akademisyen Yayınevi Kitabevi, 2026.
229 s. ; 135x210 mm.
Kaynakça ve Bibliyografya var.
ISBN 9786253759094

GENEL DAĞITIM
Akademisyen Yayınevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A
Yenişehir / Ankara
Tel: 0312 431 16 33
siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

Bu çalışma, değerli hocamız Prof. Dr. Korhan KAYA'nın emekliliği vesilesiyle, kendisine duyduğumuz saygı ve teşekkürün bir ifadesi olarak hazırlanmıştır.

ÖNSÖZ

Değerli hocamız Prof. Dr. Korhan KAYA'nın Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Doğu Dilleri ve Edebiyatları Bölümü, Hindoloji Anabilim Dalı'ndaki görevini tamamlayarak emekliye ayrılacağını öğrendiğimizde, bu kitabı hazırlamaya karar verdik. Bu haber bizim için basit bir görev bitimi ya da akademik takvim içinde yer alan olağan bir emeklilik bilgisi değildi. Öğrencilik yıllarından hocalığına uzanan akademik yaşamının 49 yılını aynı kurumda geçiren bir Hindolog'un DTCF'den ayrılışı, Türkiye'de sınırlı imkânlarla sürdürülen Hindoloji çalışmaları açısından da anlamlı bir eşikti. Bu kurumsal veda karşısında birkaç cümlelik bir teşekkürle yetinmek istemedik. Hocamızın yıllar boyunca bilimsel çalışma, çeviri, sözlük hazırlığı, metin okuma ve öğrenci yetiştirme konusunda gösterdiği emeğin daha kalıcı bir anı çalışması içinde değerlendirilmesi gerektiğini düşündük. Korhan Kaya'nın akademik üretimine bakıldığında, dolu dolu geçen bir meslek hayatına ne kadar çok çalışma sığdırdığı kullandığımız kaynaklarda açıkça görülmektedir. Bu birikimin derli toplu biçimde kayda geçirilmesi ona duyduğumuz saygı ve Türkiye'de Hindoloji alanına ilişkin sorumluluk ve vefa duygumuzun bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Korhan Kaya'nın akademik yolculuğu 1977'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nde Hindoloji kürsüsüne gelmesiyle başladı. Lisans ve lisansüstü eğitimini aynı akademik alanda sürdürdü. 1985'te Hindoloji asistanı olarak

başladığı görevinde 2003 yılında profesör oldu. Emekliliğine kadar DTCF Hindoloji Anabilim Dalı'nda çalışmaya devam etti. Bu uzun süreç, onun akademik kimliğini DTCF'nin ve Türkiye'de Hindoloji'nin kurumsal hafızasıyla iç içe biçimlendirdi. DTCF'nin Türkiye'de beşerî bilimler alanında üstlendiği kurucu rolü düşünürken, bu kurumun varlığını mümkün kılan Cumhuriyet'in bilim, dil, tarih ve kültür anlayışını da hatırlamak gerekir. Bu vesileyle, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nin kuruluşuna öncülük eden Mustafa Kemal Atatürk'ü, Türkiye'de Hindoloji gibi uzmanlık alanlarının gelişmesine imkân veren bilimsel kurumlaşma vizyonu dolayısıyla saygı ve minnetle her çalışmamızda olduğu gibi bu çalışmamızda da anmak isteriz. Hocamızın yayınları, Sanskrit dili, Hint düşüncesi, kutsal metinler, destanlar, klasik anlatı kaynakları, Buddhist metinler, mitoloji, tarih, toplum, sözlük ve karşılaştırmalı kültür çalışmaları gibi geniş bir alana yayılır. Otuzu aşkın makalesi ve çeviri ile telif olmak üzere kırkın üzerinde kitabı, Türkçede Hindoloji literatürünün oluşmasında önemli bir yer tutmaktadır. Onun çalışmalarını bizim için değerli kılan nokta sayısal üretkenliğin ötesinde bu yayınların Türkiye'de kaynak ihtiyacı hissedilen bir alanda temel metinlere, kavramlara ve araştırma başlıklarına ulaşmayı kolaylaştırmasıdır. Korhan Kaya'nın Hindistan'daki akademik çevrelerle kurduğu temas da mesleki hayatının önemli bir parçasıdır. Görevi sırasında Hindistan'a çeşitli vesilelerle gitmiş Jawaharlal Nehru University, Banaras Hindu University, Delhi University, Allahabad, Kolkata ve Jadavpur gibi akademik merkezlerde incelemelerde bulunmuştur. 2015 yılında Yeni Delhi'de düzenlenen Uluslararası Hindoloji Konferansı kapsamında Hindistan Cumhurbaşkanlığı Külliyesi'nde, Hindistan Cumhurbaşkanı ve Indian Council for Cultural Relations

tarafından “Seçkin Hindolog” ünvanı ile onurlandırılması, onun emeğinin Hindistan’daki akademik çevrelerde de karşılık bulduğunu göstermektedir.

Bu kitabı hazırlarken, hocamızın kurumdaki mesaisinin tamamlanmasını akademik üretiminin sonu olarak görmedik. Aksine bu emekliliğin onun çalışmalarını yeniden düşünmek, geçmiş yayınlarını bir araya getirmek ve bundan sonraki üretimi için de bir başlangıç noktası oluşturmak bakımından uygun bir zaman olduğunu düşündük. Korhan Kaya’nın yayımlanmış tüm eserleri şimdiden geniş bir literatür meydana getirmiştir. Önümüzdeki yıllarda bu literatüre yeni çalışmaların ekleneceğine inanıyoruz. Bu kitap, söz konusu birikimin bugüne kadarki kısmını düzenli biçimde değerlendirme ve gelecek araştırmacılar için ulaşılabilir kılma çabasının ürünüdür. Çalışmamız Prof. Dr. Korhan Kaya ile gerçekleştirdiğimiz söyleşi ile başlamaktadır. Bu söyleşi hocamızın Hindoloji ile tanışma sürecini, metinlerle kurduğu ilişkiyi, çeviri ve terminoloji konusundaki tercihlerini, Türkiye’de alanın durumuna dair gözlemlerini ve geleceğe ilişkin düşüncelerini kendi sözcükleriyle aktarmaktadır. Kitabın diğer bölümlerinde ise yayınlarını düşünce, edebiyat, dil, tarih, toplum ve akademik miras başlıkları altında ele aldık. Son bölümde yer alan açıklamalı bibliyografya ile de bu üretimi araştırmacılar için kullanılabılır bir başvuru düzeni içinde sunmaya çalıştık.

Bu kitabın hazırlanması sürecinde Prof. Dr. Korhan Kaya’ya, söyleşi sorularımızı içtenlikle yanıtladığı, akademik hayatına dair tanıklığını bizimle paylaştığı ve biz öğrencilerine her zaman rehberlik eden kıymetli bir hoca olduğu için en içten teşekkürlerimizi ve minnettarlığımızı sunarız. Hocamızın metinlere, dillere, kavramlara ve Hindoloji’ye yönelik titizliği,

kitabın hazırlanma sürecinde bize yol gösterdi. Korhan Kaya'nın yayınlarını tanımak isteyen okurlar, Hindoloji alanında çalışan öğrenciler ve araştırmacılar, Güney Asya çalışmalarıyla ilgilenen akademisyenler ile Türkçede Hint düşüncesi, edebiyatı, dili, tarihi ve kültürü üzerine çalışacak yeni kuşaklar için bu kitabın yararlı olmasını temenni ederiz.

Ali KÜÇÜKLER

Esra BÜYÜKBAHÇECİ

2026

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	v
------------	---

GİRİŞ	1
-------------	---

BÖLÜM 1

BİR AKADEMİK YOLCULUK:

KORHAN KAYA İLE SÖYLEŞİ	7
-------------------------------	---

1.1. Hindoloji ile Tanışma ve Akademik Yolculuk	7
1.2. Türkiye’de Hindoloji Çalışmalarının Gelişimi	9
1.3. Çalışma Alanları ve Tematik Tercihler	11
1.4. Metodoloji ve Metin Okuma Yaklaşımları	14
1.5. Çeviri Faaliyeti ve Terminoloji	15
1.6. Akademik Üretim ve Geriye Dönük Değerlendirme	17
1.7. Hindoloji’nin Geleceği	19
1.8. Kişisel ve Entelektüel Tanıklık	21
1.9. Kapanış Soruları	24

BÖLÜM 2

HİNT DÜŞÜNCE DÜNYASI	27
----------------------------	----

2.1. Vedik Düşünce, Tanrı İnancı ve Yaratılış	27
2.2. Hinduizm, Buddhizm ve Kutsal Metin Geleneği	33
2.3. Upanishadlar, <i>Bhagavadgītā</i> ve Felsefi Düşünce	40
2.4. Sāṃkhya, Yoga, Materyalizm ve Felsefi Çoğulluk	49
2.5. Mitoloji ve Kavramsallaştırma	58
Yararlanılan Kaynaklar	69

BÖLÜM 3

HİNT EDEBİYATI VE ANLATI GELENEĞİ 71

- 3.1. Hint Edebiyatının Genel Çerçevesi 72
- 3.2. Destan Geleneği 78
- 3.3. Masal, Hikâye ve Klasik Anlatı Kaynakları 83
- 3.4. Motif İncelemeleri ve Karşılaştırmalı Folklor 88
- 3.5. Tiyatro, Dram Edebiyatı ve Edebi Çeviri 94
- Yararlanılan Kaynaklar 99

BÖLÜM 4

DİL, TARİH VE TOPLUM 101

- 4.1. Hint Dilleri ve Kavramsal Terminoloji 102
- 4.2. Tarih, Toplum ve Kültürel Düzen 111
- Yararlanılan Kaynaklar 126

BÖLÜM 5

TÜRKİYE’DE HİNDOLOJİ’YE KATKI VE AKADEMİK MİRASI 129

- 5.1. Türkçede Hindoloji Literatürünün Oluşumu 130
- 5.2. Çeviri, Filoloji ve Terminoloji 132
- 5.3. Karşılaştırmalı Kültür ve Anlatı Araştırmaları 135
- Yararlanılan Kaynaklar 137

EK 1. KORHAN KAYA YAYINLARI AÇIKLAMALI

BİBLİYOGRAFYASI 139

- Açıklamalı Bibliyografyanın Kapsamı ve Kullanımı 139
- Açıklamalı Bibliyografya 142

Upanishadlar ve *Bhagavadgītā*'da belirginleşen metafizik düşünce ile Sāṃkhya, Yoga ve materyalist geleneklerde görülen farklı felsefi yönelimler, mitolojik dil içinde farklı imgeler ve anlatılarla somutlaşır. Hint mitolojisi varlık, bilinmezlik, yaratılış, toplumsal hiyerarşi, tanrısal güç, doğa sembolizmi, kutsal coğrafya, ahlaki karşılık ve doğaüstü varlık kategorileri gibi çok farklı alanlarda düşüncenin anlatı yoluyla biçimlenmesini sağlar. Bu yönüyle mitoloji, Hint düşüncesinde kavramların şekillendiği, dönüştüğü ve kültürel belleğe yerleştiği temel alanlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Yararlanılan Kaynaklar

- Aśvaghoṣha. (2022). *Buddhaçarita: Buddha'nın yaşamı* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Bhagavadgītā: Hinduların kutsal kitabı*. (2001). (K. Kaya, Çev.). Dost Kitabevi Yayınları.
- Dhammapada*. (2019). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Elmas Sūtra: Vacraçchedika Pracāpāramitā Sūtra*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Kaya, K. (1990). Vedaların bilinmeyen tanrısı Ka. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33(1-2), 281-292.
- Kaya, K. (1991). Yaratılış ilahisi (Rg Veda, X, 129). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(2), 167-181.
- Kaya, K. (1993a). Hint gizemciliği ile Yunus Emre gizemciliği arasında paralellikler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 119-126.
- Kaya, K. (1993b). Kathāsaritsāgara'da bahsi geçen mitolojik varlıklar. *Doğu Dilleri Dergisi*, 5(2), 75-83.
- Kaya, K. (1995). Upanishadlar ve Bhagavadgita'da benzerlik gösteren anlatımlar. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 37(1-2), 480-487.
- Kaya, K. (1997). Hindu inancında cehennem betimlemeleri. *Bilim ve Ütopya*, 37, 32-33.
- Kaya, K. (1998a). *Hintlilerde tanrı*. Kaynak Yayınları.
- Kaya, K. (1998b). Durga'nın Mahiṣasura'yı öldürmesi. *Argos Gemicileri*, (6), 25-38.
- Kaya, K. (1999). *Buddhistlerin kutsal kitapları*. İmge Kitabevi.

TÜRKİYE'DE HİNDOLOJİ LİTERATÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Korhan Kaya Yayınları Üzerine Tematik Bir İnceleme

- Kaya, K. (2001). *Hinduizm*. Dost Kitabevi.
- Kaya, K. (2008). Hint, Çin ve Ortadoğu kutsal kitapları “Eskisi yenisini etkilemiş”. *Bilim ve Gelecek*, (51), 43-47.
- Kaya, K. (2009). Eski Hint’te gizemcilik ve öz. *Bibliotech*, 3(8), 43-47.
- Kaya, K. (2012). Masallarda Budist merhamet motifi. *Doğu Batı*, 15(60), 79-98.
- Kaya, K. (2016a). Felsefe Hindistan’da başladı: “Kim görmüş o tanrıları”. *Bilim ve Ütopya*, 22(268), 30-35.
- Kaya, K. (2016b). *Hint felsefesinin temelleri*. Doğu Batı Yayınları.
- Kaya, K. (2017). Walter Ruben ve “felsefenin başlangıcı” üzerine. *Bilim ve Ütopya*, 23(272), 12-15.
- Kaya, K. (2019). *Sāṃkhya felsefesi*. Sujala Yayıncılık.
- Kaya, K. (2023). *İndra: Tanrı ve kral*. Doğu Batı Yayınları.
- Kaya, K. (2025). Sanskrit edebiyatında Gaṅgā’nın gökyüzünden yeryüzüne dökülüş efsaneleri. *Doğu Dilleri Dergisi / Journal of Oriental Languages*, 10(2), 152-171.
- Lotus Sūtra: Saddharmapuṇḍarīka Sūtra*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Manu Kanunları: Manusmṛti*. (2024). (K. Kaya, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Patañcali. (2018). *Yogasūtra* (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Rigveda*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Suttanipāta*. (2019). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Suvarṇabhāsa Sūtra: Altın ışıktır sūtrası*. (2020). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Şāntideva. (2020). *Bodhicaryāvatāra: Aydınlanma yoluna giriş* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Thiruvalluvar. (2024). *Thirukkural: Kutsal dizeler* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Upanishadlar*. (2008). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

BÖLÜM 3

HİNT EDEBİYATI VE ANLATI GELENEĞİ

Hint edebiyatı, tarihsel derinliği, tür çeşitliliği, çok dilliliği ve düşünsel zenginliği bakımından dünya edebiyatları içinde ayrıcalıklı bir konuma sahiptir. Bu edebiyatı yalnızca kutsal metinler, destanlar veya öğretiler üzerinden tanımlamak, onun çok yönlü yapısını daraltmak anlamına gelir. Vedik ilahilerden Upanishadlardaki felsefi diyaloglara, Buddhist ve Tamil ahlaki metinlerinden *Rāmāyaṇa* ve *Mahābhārata* gibi büyük destanlara, *Pañcatantra*, *Hitopadeśa* ve *Kathāsaritsāgara* gibi klasik anlatı kaynaklarından Sanskrit tiyatrosuna kadar uzanan bu geniş birikim, Hint edebiyatının tek bir tür, dönem, dil veya dini gelenekle sınırlandırılmayacağını göstermektedir. Kaynaklarda Hint edebiyatının ‘okyanus’ imgesiyle tanımlanması, metinlerin hacimsel büyüklüğünün yanı sıra farklı dönemlerin, türlerin, anlatı biçimlerinin, dillerin, inanç sistemlerinin ve kültürel katmanların aynı edebî havzada birleşmesini de ifade eder. Bu gelenekte Veda metinleri, destanlar, masal kaynakları, dramatik eserler, etik şiirler ve felsefi anlatılar birbirinden bütünüyle kopuk değildir. Bir dönemin mitolojik veya dini malzemesi başka bir dönemde dramatik, masalsı, felsefi ya da didaktik biçimlerde yeniden üretilebilir. Bu nedenle Hint ede-

kültürlerarası dolaşım düzeylerinde incelemeye imkân veren kapsamlı bir kaynak zemini sunar. Bu zemin araştırmaları besleyen ve yeni çalışmalara kaynaklık eden bir nitelik taşımaktadır. Üçüncü bölüm bu yönüyle, ikinci bölümde ele alınan Hint düşünce dünyasının edebi ve anlatısal formlar içinde nasıl işlendiğini göstermektedir. Aynı zamanda dördüncü bölümde ele alınacak dil, tarih ve toplum tartışmalarına metin, kavram ve aktarım ilişkisi bakımından geçiş hazırlamaktadır.

Yararlanılan Kaynaklar

- Aşvaghosha. (2022). *Buddhaçarita: Buddha'nın yaşamı* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Bhagavadgītā: *Hinduların kutsal kitabı*. (2001). (K. Kaya, Çev.). Dost Kitabevi Yayınları.
- Hortlağın yirmi beş öyküsü: *Vetālapañcaviṃṣati*. (2000). (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Kālidāsa. (2005). *Şakuntalā* (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (1990). Kathāsaritsāgara'dan üç masal. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33(1-2), 273-279.
- Kaya, K. (1991a). Hint masal edebiyatının büyüklüğü. *Hindistan Haberleri*, 3(4).
- Kaya, K. (1991b). Vetālapañcaviṃṣati (Hortlağın yirmi beş hikâyesi). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(1), 159-169.
- Kaya, K. (1992a). Hint masal ve efsanelerinde havada uçuş motifleri ve vimanalar. *Doğu Dilleri Dergisi*, 5(1), 195-203.
- Kaya, K. (1992b). La Fontaine'in kalemiyle Hint masalları. *Gündoğan Edebiyat*, 3, 95-100.
- Kaya, K. (1992c). Thomas Mann'a konu olan bir Hint efsanesi: Değişen kafalar. *Gündoğan Edebiyat*, 112-114.
- Kaya, K. (1993a). Kathāsaritsāgara'da bahsi geçen mitolojik varlıklar. *Doğu Dilleri Dergisi*, 5(2), 75-83.
- Kaya, K. (1993b). Hint-Türk masalları arasındaki benzerlikler. *Doğu Dilleri Dergisi*, 5(2), 65-74.
- Kaya, K. (1993c). Nasreddin Hoca ve Hint Fıkraları Arasında Benzerlikler. *Gündoğan Edebiyat Dergisi*, 2(8), 119-123.
- Kaya, K. (1995). Hint destanları Rāmāyaṇa ve Mahābhārata üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 37(1), 465-479.
- Kaya, K. (1998). *Hint masalları*. İmge Kitabevi Yayınları.

TÜRKİYE'DE HİNDOLOJİ LİTERATÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Korhan Kaya Yayınları Üzerine Tematik Bir İnceleme

- Kaya, K. (2001). *Hint-Türk-Avrupa masalları*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (2002a). Bir okyanus: Hint edebiyatı. *Hindistan'a Bakış*, Eylül-Ekim, 16-19.
- Kaya, K. (2002b). *Hint destanları: Rāmāyaṇa, Mahābhārata, Harivaṃṣa*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (2003). *Okyanusun kıyısında: Hint edebiyatı seçkisi*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (2012). Masallarda Buddhist merhamet motifi. *Doğu Batı*, 15(60), 79-98.
- Kaya, K. (2023). Hint ve Avrupa Masallarında Denizkızı Motifi. *Doğu Dilleri Dergisi*, 8(1), 1-11.
- Manu Kanunları: Manusmṛiti*. (2024). (K. Kaya, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Nārāyaṇa. (2006). *Hitopadeṣa: Yararlı eğitim* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Papağanın yetmiş masalı: Śukasaptati*. (2020). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Rigveda*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Somadeva. (2011). *Masal Irmaklarının Okyanusu: Kathāsaritsāgara* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Śūdraka. (2007). *Toprak Arabacık: Mṛiçchakatika* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Thiruvalluvar. (2024). *Thirukkural: Kutsal dizeler* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Vālmiki. (2002). *Rāmāyaṇa: Hint destanı* (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Vishṇuṣarman. (2024). *Pañcatantra: Beş yöntem* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

BÖLÜM 4

DİL, TARİH VE TOPLUM

Hindistan gibi kültür çeşitliliğinin zengin olduğu bir coğrafyada dil, bir iletişim aracı olduğu kadar dini otoritenin, edebi üretimin, toplumsal statünün, tarihsel hafızanın ve kültürel kimliğin de taşıyıcısıdır. Benzer biçimde Hint tarihi de yalnızca krallıklar, savaşlar ve siyasal dönüşümler üzerinden okunabilecek bir olaylar dizisi olarak değerlendirilemez. Farklı dönemlerde oluşturulan metinler, diller, kavramlar, ahlaki düzenler, toplumsal hiyerarşiler, dini hareketler, yerel topluluklar ve kültürel temaslar, Hint tarihinin aynı zamanda geniş bir toplumsal ve kültürel alan olarak ele alınmasını gerekli kılar. Bu nedenle ‘Dil, Tarih ve Toplum’ başlığı kitabın önceki bölümlerinde ele alınan düşünce ve edebiyat dünyasını filolojik, tarihsel ve toplumsal bağlamlarıyla tamamlayan bir bölüm niteliği taşır. İkinci bölümde Hint düşünce yapısı Vedik metinler, kutsal metin geleneği, Upanishad felsefesi, farklı felsefi yönelimler ve mitolojik kavramlar üzerinden değerlendirilmiştir. Üçüncü bölümde ise bu düşünsel mirasın destan, masal, klasik anlatı, motif, tiyatro ve çeviri alanlarında nasıl edebi biçimler kazandığı gösterilmiştir. Dördüncü bölüm, bu iki alanı dil bakımından çeşitlilik, terminoloji üretimi, metin çözümleme, tarihsel değerlendirme, toplumsal tabakalaşma, siyasal otorite, yerel topluluk yapıları

ele alınması gerektiği görülür. Sanskrit, Pāli, Prakrit, Hindī, Urdu, Tamil ve kabile dilleri farklı dönemlerin dini, edebi, felsefi ve toplumsal birikimini taşıırken sözlük ve terminoloji çalışmaları bu birikimin Türkçede daha tutarlı biçimde karşılanmasına imkân verir. Aynı şekilde ‘dharma’, ‘varṇa’, ‘daṇḍa’, ‘rācadharma’, ‘nīti’ ve benzeri kavramlar, belirli metin gelenekleri ve toplumsal düzenler bağlamında şekillenen kavramsal yapılarıdır. Bu çerçevede dördüncü bölüm, önceki düşünce ve edebiyat bölümlerinde ele alınan metin ve kavramların hangi dilsel, tarihsel ve toplumsal zemin üzerinde geliştiğini göstermektedir. Dil çalışmaları metinlere ve kavramlara ulaşmayı, tarih ve toplum incelemeleri ise bu metinlerin üretildiği düzeni anlamayı sağlar. Böylece bölüm, son kısımda ele alınacak Türkiye’de Hindoloji’ye katkı ve akademik miras değerlendirmesine geçmeden önce, Hindistan’ın dil, tarih ve toplum alanındaki temel meselelerini Korhan Kaya’nın yayınları aracılığıyla bütünlüklü biçimde ele almış olur.

Yararlanılan Kaynaklar

- Kaya, K. (1991). Hint dilinde özleşme üzerine. *Türk Dili Dergisi*, 4(23), 30-32.
- Kaya, K. (1992). Türkçedeki Sanskrit kökenli sözcükler. *Çağdaş Türk Dili Dergisi*, 5(53), 29-32.
- Kaya, K. (1997). *Hint mitolojisi sözlüğü*. İmge Kitabevi.
- Kaya, K. (2002). Bir okyanus: Hint edebiyatı. *Hindistan’a Bakış*, 16-19.
- Kaya, K. (2003). *Okyanusun kıyısında: Hint edebiyatı seçkisi*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (2005). *Hindistan’da diller*. İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (2013). Maharana Pratap ve Haldighati Savaşı. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 53(2), 365-376.
- Kaya, K. (2017). *Buddhizm sözlüğü*. Doğu Batı Yayınları.
- Kaya, K. (2019). *Hint’te Tanrı*. Sujala Yayıncılık.
- Kaya, K. (2021a). *Ana hatlarıyla Sanskrit diline giriş*. Eğitim Yayınevi.
- Kaya, K. (2021b). *Hindistan’da kabileler: Gelenekler, görenekler, inançlar ve hikayeler ışığında Hint sosyal antropolojisi*. Pinhan Yayıncılık.

- Kaya, K. (2021c). *Sanskrit-Türkçe sözlük*. Pinhan Yayıncılık.
- Kaya, K. (2024). *Hint Ortaçağ tarihi*. Doğu Batı Yayınları.
- Kaya, K. ve Kidambi, S. (2013). *Hindî-Türkçe sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları
- Manu Kanunları: Manusmṛti*. (2024). (K. Kaya, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Ruben, W. (2023). *Eski Hint tarihi* (K. Kaya & E. Büyükbahçeci, Sad.). Salon Yayınları.
- Thiruvalluvar. (2024). *Thirukkural: Kutsal dizeler* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

BÖLÜM 5

TÜRKİYE’DE HİNDOLOJİ’YE KATKI VE AKADEMİK MİRAS

Korhan Kaya’nın yayınları, Türkiye’de Hindoloji çalışmalarının gelişiminde belirleyici bir yer tutar. Bu yayınlar birlikte değerlendirildiğinde, Hint düşüncesi, edebiyatı, dili, tarihi ve toplumu üzerine Türkçede akademik çalışma yapmayı mümkün kılan geniş bir birikim ortaya çıkar. Temel metinlerin Türkçeye kazandırılması, kavramların açıklanması, kaynak dillerin tanıtılması, sözlük ve terminoloji çalışmalarının hazırlanması, tarihsel ve toplumsal yapıların incelenmesi ve karşılaştırmalı kültür ilişkilerinin ele alınması bu birikimin başlıca yönlerini oluşturur. Bu bölümün amacı, önceki bölümlerde ayrıntılı biçimde ele alınan yayınları yeniden özetlemek değildir. İkinci bölümde Hint düşünce dünyası, üçüncü bölümde Hint edebiyatı ve anlatı geleneği, dördüncü bölümde ise dil, tarih ve toplum başlıkları altında Kaya’nın çalışmalarının hangi tematik alanlara yayıldığı gösterilmiştir. Burada ise bu çalışmaların Türkiye’de Hindoloji açısından taşıdığı akademik işlev değerlendirilmektedir. Bu nedenle ‘akademik miras’ ifadesi, kişisel bir takdir ya da övgü anlamında değil bir alanın Türkçede kurulmasına, sürdürülmesine ve genişletilmesine katkı sağlayan üretimlerin bütünü olarak ele alınmalıdır.

daki temasları, anlatı dolaşımlarını ve kavramsal benzerlikleri inceleyen geniş bir araştırma sahası olarak değerlendirilebilir. Çeviriler, sözlükler, önsözler, dipnotlar, açıklayıcı değerlendirmeler ve karşılaştırmalı çalışmalar birlikte düşünüldüğünde, Kaya’nın yayınları Türkçede Hindoloji’nin metin, kavram, dil, tarih, toplum ve kültür ilişkileri üzerinden sürdürülebilmesine imkân veren bütünlüklü bir birikim ortaya koyar. Bu birikim, öğrenci ve araştırmacılar için başvuru kaynakları sağlamanın ötesinde, Hint uygarlığının Türkiye’de filolojik, tarihsel, toplumsal ve karşılaştırmalı yöntemlerle incelenen bir akademik konu olarak yerleşmesine katkıda bulunur.

Yararlanılan Kaynaklar

- Aşvaghosha. (2022). *Buddhaçarita: Buddha’nın yaşamı* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Bhagavadgītā: Hinduların kutsal kitabı*. (2001). (K. Kaya, Çev.). Dost Kitabevi Yayınları.
- Dhammapada*. (2019). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Elmas Sūtra: Vacraçchedika Pracñāpāramitā Sūtra*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Hortlağın yirmi beş öyküsü: Vetālapañcaviṃṣati*. (2000). (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Kālidāsa. (2005). *Şakuntalā* (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Kaya, K. (1990). Vedaların bilinmeyen tanrısı Ka. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 33(1-2), 281-292.
- Kaya, K. (1991). Yaratılış ilahisi (Rg Veda, X, 129). *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 35(2), 167-181.
- Kaya, K. (1992a). La Fontaine’in kalemiyle Hint masalları. *Gündoğan Edebiyat*, 3, 95-100.
- Kaya, K. (1992b). Thomas Mann’a konu olan bir Hint efsanesi: Değişen kafalar. *Gündoğan Edebiyat*, 112-114.
- Kaya, K. (1993a). Hint gizemciliği ile Yunus Emre gizemciliği arasında paralellikler. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 36(1-2), 119-126.
- Kaya, K. (1993b). Hint-Türk masalları arasındaki benzerlikler. *Doğu Dilleri Dergisi*, 5(2), 65-74.
- Kaya, K. (1993c). Nasreddin Hoca ve Hint Fıkraları Arasında Benzerlikler. *Gündoğan Edebiyat Dergisi*, 2(8), 119-123.

TÜRKİYE'DE HİNDOLOJİ LİTERATÜRÜNÜN GELİŞİMİ

Korhan Kaya Yayınları Üzerine Tematik Bir İnceleme

- Kaya, K. (1995). Hint destanları Rāmāyaṇa ve Mahābhārata üzerine. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 37(1), 465-479.
- Kaya, K. (1998). Durga'nın Mahishasura'yı öldürmesi. *Argos Gemicileri*, (6), 25-38.
- Kaya, K. (2008). Hint, Çin ve Ortadoğu kutsal kitapları "Eskisi yenisini etkilemiş". *Bilim ve Gelecek*, (51), 43-47.
- Kaya, K. (2021). *Sanskrit-Türkçe sözlük*. Pinhan Yayıncılık.
- Kaya, K. (2023). Hint ve Avrupa Masallarında Denizkızı Motifi. *Doğu Dilleri Dergisi*, 8(1), 1-11.
- Lotus Sūtra: Saddharmapuṇḍarīka Sūtra*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Manu Kanunları: Manusmṛti*. (2024). (K. Kaya, Çev.). Doğu Batı Yayınları.
- Nārāyaṇa. (2006). Hitopadeṣa: Yararlı eğitim (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Papağanın yetmiş masalı: Śukasaptati*. (2020). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Patañjali. (2018). *Yogasūtra* (K. Kaya, Çev.). Sujala Yayıncılık.
- Rigveda*. (2018). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Somadeva. (2011). *Masal İrmaklarının Okyanusu: Kathāsaritsāgara* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Suttanipāta*. (2019). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Suvarṇabhāsa Sūtra: Altın ışıktır sūtrası*. (2020). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Śāntideva. (2020). *Bodhicaryāvatāra: Aydınlanma yoluna giriş* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Śūdraka. (2007). *Toprak Arabacık: Mṛiçchakatika* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Thiruvalluvar. (2024). *Thirukkural: Kutsal dizeler* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Upanishadlar*. (2008). (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Vālmiki. (2002). *Rāmāyaṇa: Hint destanı* (K. Kaya, Çev.). İmge Kitabevi Yayınları.
- Vishṇuśarma. (2024). *Pañcātantra: Beş yöntem* (K. Kaya, Çev.). Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.